

Vannforskriften: En stor dugnad for bedre vannkvalitet - men med svakheter i reglene

Gunnar Sander og Saskia Trubbach
Norsk institutt for vannforskning (NIVA),
Vann og samfunn

Dialogmøte mellom vannforvaltningen og Framsenteret,
Tromsø 14.1.2025

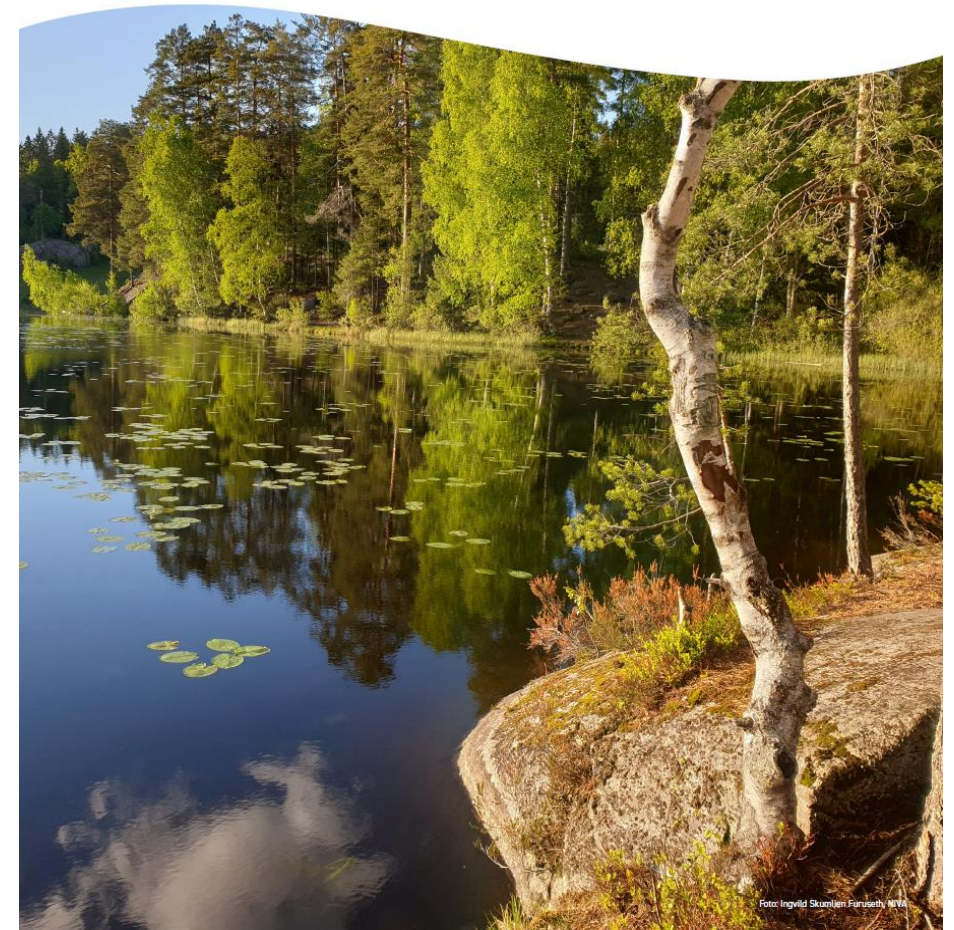

Vannforskriften er et stort framskritt i retning av helhetlig forvaltning av vassdrag!

EU: Water Framework Directive (2000)

En godt bevart hemmelighet for spesielt interesserte?

Innføring i vannforvaltningen i Norge etter EU sitt vanndirektiv.

**#1: EU sitt Vanndirektiv (WFD) er orientert mot ferskvann.
Det passer dårlig med norsk kyst.**

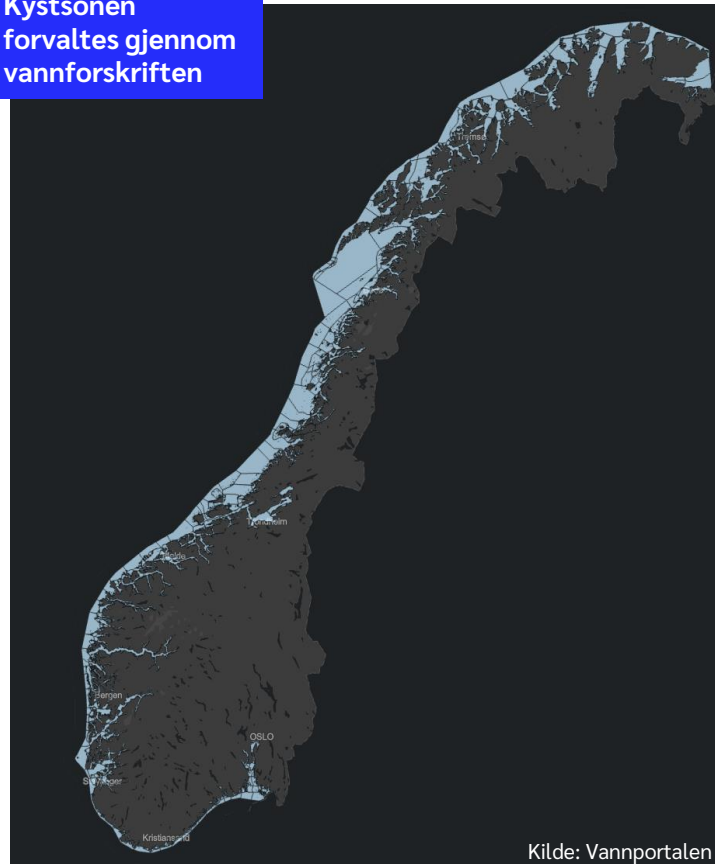
Vannforvaltningen i Norge omfatter store kystområder

Stor kystsone

Grunnlinja (blå)

Kystsonen
forvaltes gjennom
vannforskriften

Økologisk tilstand av kystvann forvaltes etter EUs
vanndirektiv ut til 1 nm utenfor grunnlinja

EU-lovgiving (vann) møter
nasjonal havforvaltning

Forvaltningsplanene for norske havområder
går fra grunnlinja og utover

**#2: Vannforvaltningen
presenteres som
økosystembasert forvaltning –
uten å være det fullt ut**

Økosystembasert forvaltning i et nøtteskall

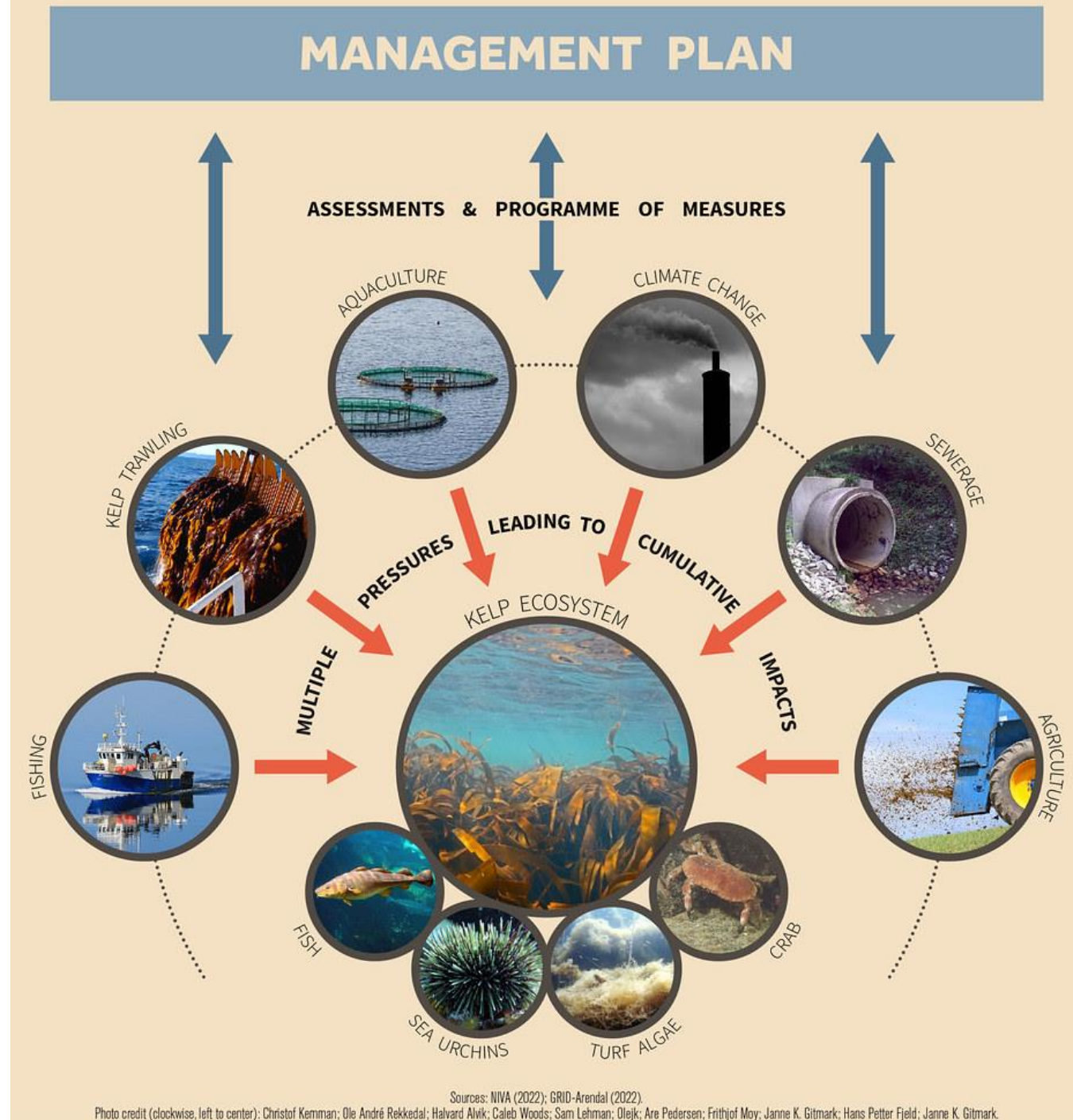
Bærekraftig bruk av økosystemer – innenfor deres *tålegrenser* (helhetlig forvaltning)

Må derfor:

- Forstå samlet påvirkning på *hele* økosystemet (**røde piler**)
- Få med seg *alle* relevante sektorer
- Sette inn *tiltak* mot uakseptable negative påvirkninger – og grenser for aktivitet (**blå piler**)

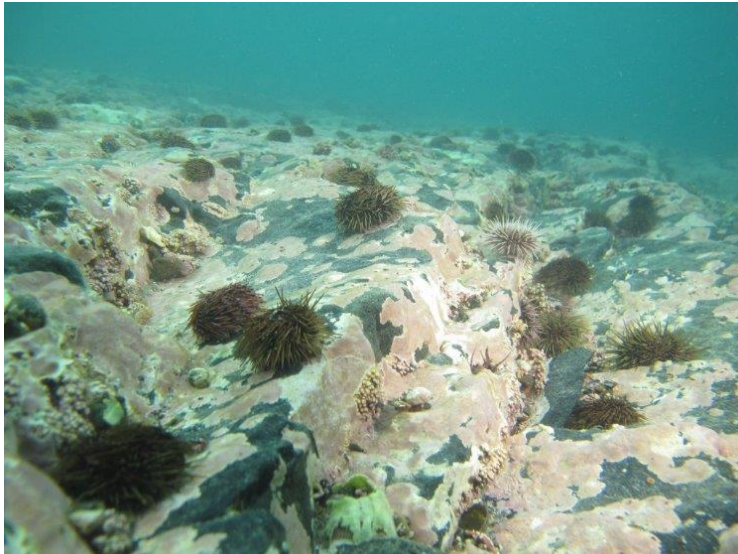
Se Sander 2024, første del:

[Full article: European Approaches Support an Essential Definition of Ecosystem-Based Management and Demonstrate Its Implementation for the Oceans](#)

Umusikalske klassifiseringer: God økologisk tilstand når:

Tareskogen er beitet ned av kråkeboller?

Sjøfugl er i alvorlig tilbakegang?

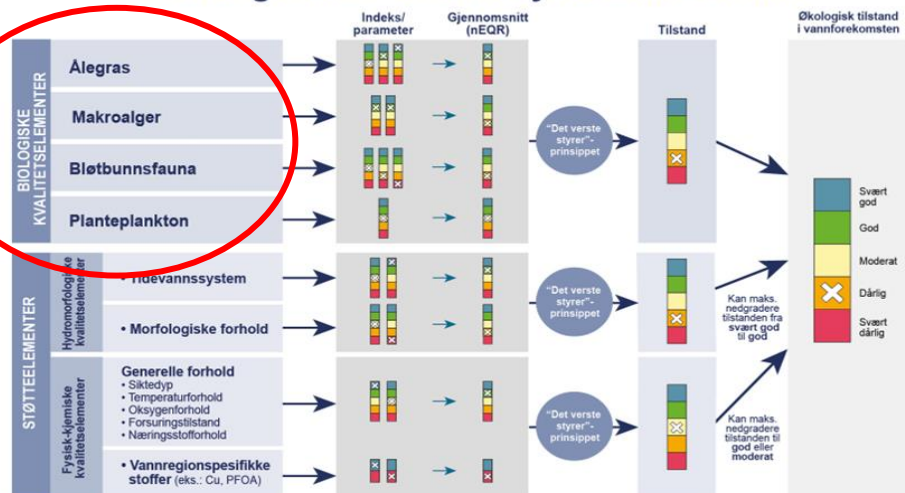

Fiskebestander kan være under føre-var grenser?

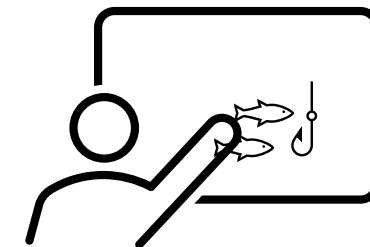
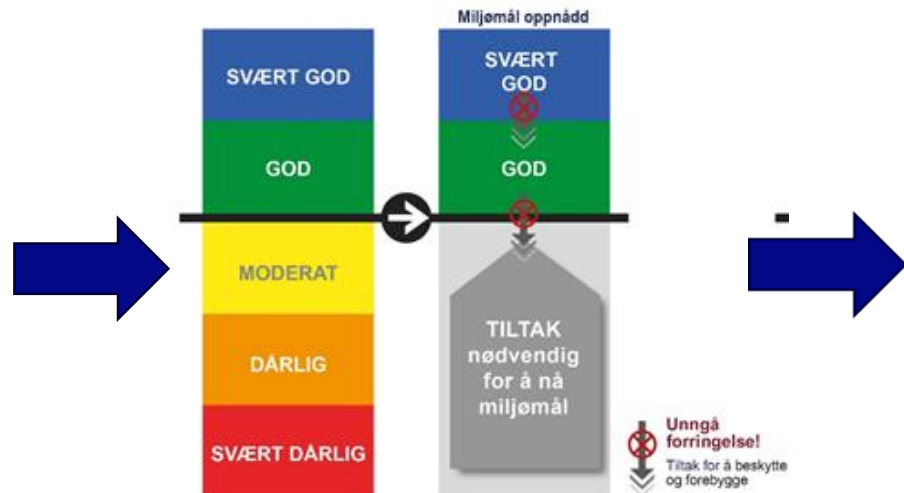

Vannforvaltningen utelater deler av økosystemet som folk opplever som viktige, og flere myndigheter

Eksempel på klassifisering av økologisk tilstand i en kystvannforekomst

Økologisk tilstand (Biologiske kvalitets- og støttelementer)

Biologiske kvalitetselementer for **kystvann** utelater:

- Fisk (er med i ferskvann)
- Sjøfugler
- Marine pattedyr

Indikatorerne er godt tilpasset effekter av forurensning (eutrofi og prioriterte stoffer)

Utelatelsene i klassifiseringen => Ikke grunnlag for brede tiltak mot hele økosystemet

Ekkluderer flere myndigheter:

- Fiskeriforvaltning
- Jakt og fangst
- Flere typer artsforvaltning

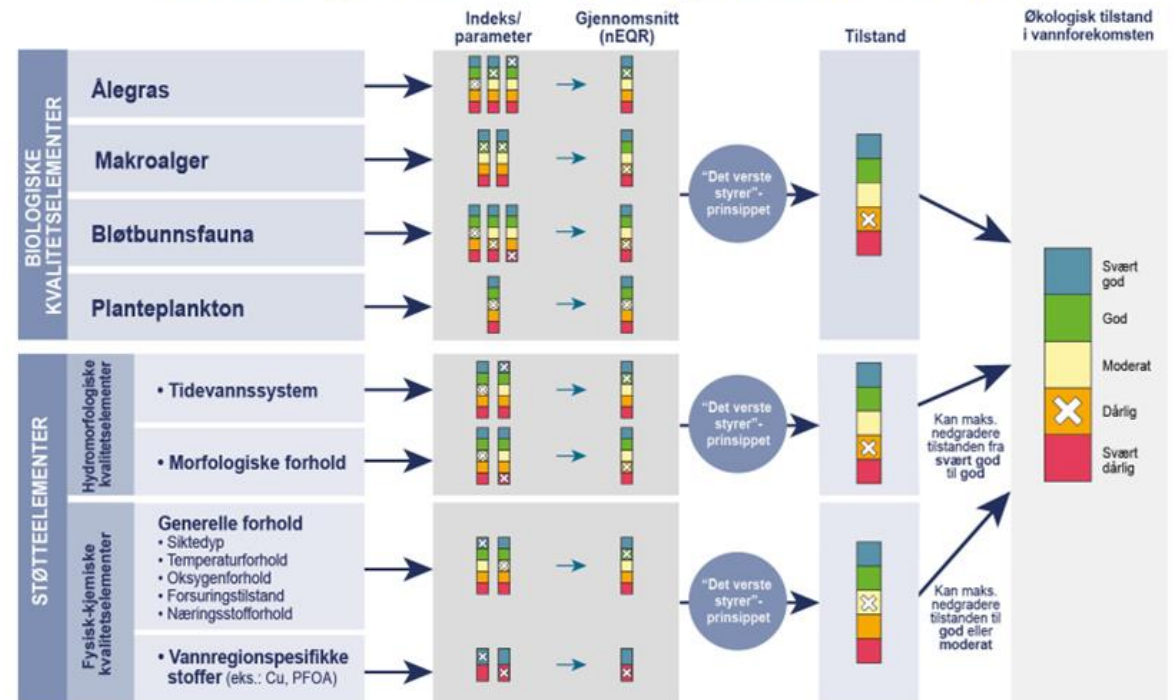
Samlet påvirkning ?

I hvilken grad vurderer vannforvaltningen samlet påvirkning på økosystemene?

- Forsøker den å se på samvirkende effekter av flere påvirkninger?
- Eller er det skåring av enkelt-indikatorer hvor «det-verste-styrer-prinsippet» bestemmer samlet vurdering?

CLEAN + CoastShift

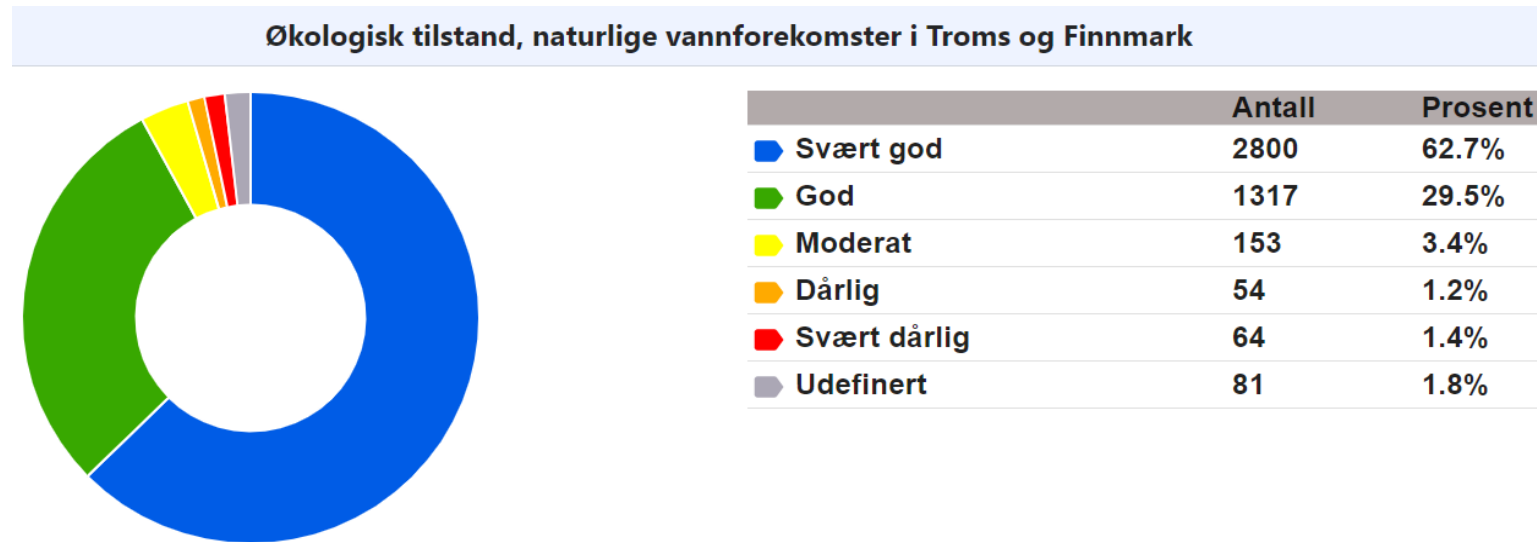
Eksempel på klassifisering av økologisk tilstand i en kystvannforekomst

#3: Begrenset fokus på oppstrøms-nedstrøms sammenhenger

Relativt små vannforekomster er forvaltningsobjektet

Grad av suksess måles etter tilstanden til vannforekomstene:

#4: Sektorene har full kontroll over virkemidlene

Verken «pisk eller gulrøtter» i vannforvaltningen

Ikke myndighet til å komme med pålegg:

- Vannregionene koordinerer, sektorene har ansvar for tiltak
- Tiltak må skje innenfor sektorenes egne lovhjemler og økonomiske rammer

Heller ikke felles stimuleringsmidler på tvers av sektorene

CoastShift: Vannforvaltning -> akvakultur

#5: For svakt kunnskapsgrunnlag

Umulig å overvåke alt

Vannforvaltningen bruker typologier og modeller

Framsenteret kan bidra med i alle fall:

- Data fra forskningsprosjekter inn i Vann-nett
- Overvåkingsmetodikk
- Modellering

Kunnskap om klimaeffekter

Kunnskap og vitenskapelig rådgivning bør forbedres

Kysten og ferskvann

Vannforvaltningen

- Desentralisert: Statsforvalteren
- Ulike kunnskapskilder (Overvåkning, typologier, modeller)

Arealplanlegging

- Kommunalt ansvar

Kystsonen inngår ikke; bruker ikke data fra Vann-nett

Hvordan skape god kunnskap for å forvalte sammenhenger mellom hav og kyst?

Lite kunnskap/bevissthet

Havforvaltningen

- Nasjonal koordinering av kunnskapsinnhenting og kunnskapsbasert beslutningsgrunnlag

- Landets beste ekspertise er mobilisert for havet, ikke kysten